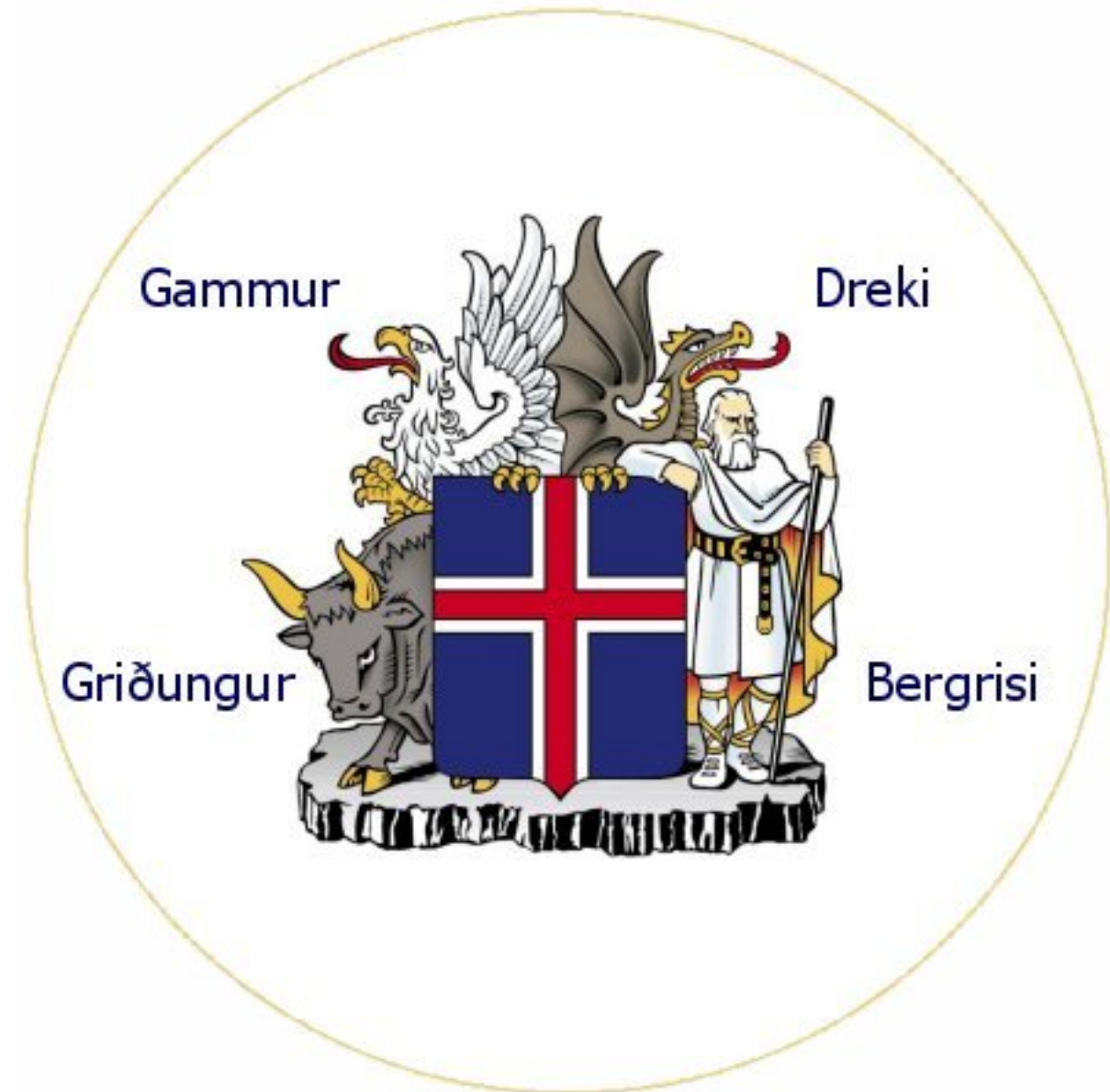

Bergrisi bs.

Úttekt á rekstri og
skipulagi

Ársfundur 25. október 2017

Róbert Ragnarsson

Skyldur sveitarfélaganna

- Skipulag og framkvæmd þjónustu við fatlað fólk
- Kostnaður vegna þjónustunnar og gæði hennar
- Ef sveitarfélagið er hluti af stærra þjónustusvæði getur það falið öðru sveitarfélagi innan þess eða sérstökum lögaðila að taka stjórnslu ákvörðun fyrir sína hönd
- Sveitarfélögin 13 mynda sameiginlega þjónustusvæði vegna málefna fatlaðs fólks og fer Bergrisi bs. með stjórn verkefnsins fyrir þeirra hönd
- Sveitarstjórnir skulu sjá til þess að rekstri, fjárfestingum og ráðstöfun eigna og sjóða sé þannig hagað á hverjum tíma að sveitarfélagið muni til framtíðar geta sinnt skyldubundnum verkefnum sínum

Markmið laga um málefni fatlaðs fólks

- Að tryggja fötluðu fólki jafnrétti og sambærileg lífskjör við aðra þjóðfélagsþegna og skapa því skilyrði til að lifa eðlilegu lífi
- Að tryggja fötluðum alla almenna þjónustu ríkis og sveitarfélaga
- Að leitast við að veita fötluðu fólki þjónustu samkvæmt almennum lögum á sviði menntunar, heilbrigðis- og félagsþjónustu
- Bergrisi bs. er í hlutverki stjórnvalds sem tekur ákvarðanir um réttindi og skyldur manna og ber ábyrgð á þjónustu og fjármálum í málefnum fatlaðra á svæðinu

Ný lög um opinber innkaup

- Leggja ríkari kröfur á sveitarfélög við mögulega framlengingu þjónustusamninga, sbr. ákvæði VIII. kafla laga nr. 120/2016
- Samningsfjárhæð er yfir viðmiðunarfjárhæð vegna opinberra þjónustusamninga um félagsþjónustu og aðra sértæka þjónustu, sbr. 4. gr. reglugerðar nr. 904/2016
- Til að standast ákvæði laganna þarf Bergrisi að útbúa kröfulýsingu fyrir þjónustuna og kostnaðarmat, tilkynna, eða eftir atvikum bjóða þjónustuna út
- Setja auknar kröfur bæði á verkkaupa og verksala

Stefnumótun

- Ekki er fyrirbyggjandi sérstök stefnumótun um málefni fatlaðs fólks á Suðurlandi, enda lítur félagið svo á að öll helstu stefnumiðin sé að finna í lögum og reglugerðum, samningi Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks, framkvæmdaáætlun í málefnum fatlaðs fólks og reglum sveitarfélagsins
- Áhersla er lögð á að þjónusta við fatlaða íbúa á Suðurlandi miði að því að skapa þeim skilyrði til að lifa sem eðlilegustu lífi
- Framkvæmdaáætlun fyrir Suðurland skortir
 - Tekin afstaða til altækra stofnanna
 - Uppbygging þjónustu og úrræða til framtíðar

Framkvæmdaáætlun í málefnum fatlaðs fólks

- Tekur mið af tilteknum grunngildum, svo sem einu samfélagi fyrir alla, jöfnum tækifærum og lífskjörum, algildri hönnun sem gagnast öllum og því að fatlað fólk skuli vera við stjórnvölinn í eigin lífi
- Tekur mið af því að fötlun er hugtak sem þróast og breytist og að fötlun verður til í samspili einstaklinga sem eru með skerðingar við umhverfi og viðhorf sem hindra fulla og virka samfélagsþátttöku til jafns við aðra

Markmið með yfirfærslu á málefnum fatlaðs fólks

- Auka hlutdeild sveitarfélaga í opinberum verkefnum og fjármálum
- Samþætta þjónstu við fatlað fólk annarri þjónustu sveitarfélaga
- Að eyða eða draga úr gráum svæðum í þjónustunni, þar sem notandinn fellur á milli kerfa
- Að verkefnið verði leyst sem næst íbúanum. Nálægðarreglan.
- Undir rós var markmiðið líka að sveitarfélög myndu sameinast í framhaldinu, eins og gerðist við flutning á ábyrgð grunnskólans til sveitarfélaga

Mat á stuðningsþörf (SIS)

- Kerfið heitir *Mat á stuðningsþörf* og byggir á bandaríska kerfinu *Supports Intensity Scale: SIS*
- Við yfirfærslu hafði verið tekin ákvörðun um að mat á stuðningsþörf fylgdi nýju 12 flokka kerfi, sem myndi leysa af eldra kerfi sem byggði á 7 flokkum
- Mat á stuðningsþörf er ætlað að höfða til margvíslegra bjarga og aðferða sem gera fólki með fatlanir kleift að lifa við eðlilegar aðstæður í samfélaginu
- Fyrir markmið verkefnisins skiptir máli að þeir sem taka ákvarðanir um og veita þjónustu við fólk með fötlun þekki tilgang kerfisins við fjármögnun og gerð þjónustuáætlana

12 flokka mat

- Fyrstu fjórir flokkarnir einkennast af fremur lágri stuðningsvísitölu, lítilli heilsupörf og engri hegðunarpörf.
- Næstu fjórir flokkar hafa stuðningsvísitölu í kringum meðaltal, almennt lága heilsupörf og lága hegðunarpörf.
- Efstu fjórir almennu stuðningsflokkarnir ná yfir stuðningsvísitölu yfir meðallagi eða mjög há og í sumum tilvikum samfara umtalsverðri heilsu- eða hegðunarpörf.
- Að síðustu eru tveir sérflokkar þar sem stuðningsvísitala er frá því að vera vel yfir meðaltali upp í að vera mjög há.
 - XII A einkennist af afar mikilli hegðunarpörf
 - XII B af afar mikilli heilsupörf.

Flokkur	Tegund	Lýsing á stuðningspörf
I	Almennir stuðningsflokkar neðri	Stuðningsvísitala undir meðallagi, að jafnaði lítil heilsupörf og engin sérstök hegðunarpörf.
II		
III		
IV		
V	Almennir stuðningsflokkar mið	Stuðningsvísitala um meðallag, að jafnaði lítil en breytileg heilsupörf og breytileg hegðunarpörf.
VI		
VII		
VIII		
IX	Almennir stuðningsflokkar efri	Vel yfir meðallagi og upp í mjög háa stuðningsvísitölu, breytileg heilsu- og hegðunarpörf.
X		
XI		
XII		
XII A	Mikil hegðunarpörf	Vel yfir meðallagi og upp í mjög háa stuðningsvísitölu, breytileg heilsupörf og afar há hegðunarpörf.
XII B	Mikil heilsupörf	Vel yfir meðallagi og upp í mjög háa stuðningsvísitölu samfara afar hári heilsupörf

Tilgangur SIS kerfisins

- Tilgangur SIS kerfisins er tvíþættur
 - að tryggja markvissa og réttláta skiptingu þess fjármagns sem ríkisvaldið ráðstafaði til þjónustu við fatlaða í gegnum Jöfnunarsjóð
 - að meta á hlutlægan hátt þarfir fatlaðs fólks fyrir stuðning
- Í sem stystu máli er hugmyndin að SIS verði nýtt til að útbúa einstaklingsmiðaða þjónustuáætlun fyrir viðkomandi einstakling þar sem tiltekin eru markmið áætlunarinnar og leiðir, hverjir séu samstarfsaðilar og hverjir beri ábyrgð á að koma áætluninni í framkvæmd

Tilgangur SIS kerfisins

- Sú stuðningsþörf verði fjármögnuð með framlögum úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga sem byggjast á SIS mati viðkomandi einstaklings,
 - sé hann í flokki 4 eða hærra
 - Með 25 pkt hækkun útsvars fyrir lægri flokka
- Þjónustan, og kostnaður við hana, ætti því ekki að víkja í veigamiklum atriðum frá SIS matinu, nema til komi aðrar þjónustuparfir.
- Þá á einstaklingurinn rétt á grunnþjónustu sveitarfélags, sem er fjármögnuð með framlögum lögheimilissveitarfélags.
- Jafnframt á einstaklingurinn rétt á annarri opinberri þjónustu ríkisins, svo sem heilbrigðis-, mennta-, og eftir atvikum öryggisþjónustu sem fjármögnuð er á fjárlögum.

Önnur mót á stuðningsþörf

- **Færni og heilsumat RAI**
 - einstaklingsbundið mat á þörfum einstaklinga fyrir varanlega búsetu á hjúkrunar- og dvalarheimilum
 - Hefur líka verið nýtt fyrir heimahjúkrunarþjónustu
 - RAI home
 - Þjónusta fjármagnast úr heilbrigðiskerfinu
- **HCR-20 öryggismat**
 - Ofbeldis – og áhættumat fyrir fólk með fötlun eða geðröskun og getur verið hættulegt sjálfum sér eða öðrum
 - Velferðarráðuneytið hefur beitt í mati á einstaklingum í þjónustu hjá nokkrum sveitarfélögum
 - Óútkljáð hvernig á að fjármagna þjónustuna
 - Verkefni ríkisins að gæta öryggis borgaranna

Fjármögnun stuðningsþarfar SIS

- Jöfnunarsjóður sveitarfélaga veitir framlög til sveitarfélaga úr sérstakri deild innan sjóðsins sem sbr. Reglugerð nr. 635/2017
 - Hlutdeild í útsvarstekjum sveitarfélaga af álagningarstofni útsvars er nemur 0,99%.
 - Framlag úr ríkissjóði er nemur 0,235% af innheimtum skattekjum ríkissjóðs.
 - Framlag úr ríkissjóði er nemur 199,4 m.kr. vegna notendastýrðrar persónulegrar aðstoðar (NPA).
 - Framlög úr Fasteignasjóði Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga vegna sölu og leigu eigna sem nýttar eru fyrir þjónustu við fatlað fólk.
- Á árinu 2016 voru tekjur sjóðsins vegna verkefnisins um 13.911 mkr. Þar að auki njóta sveitarfélögin hækkunar tekna í gegnum 0,25 prósentustiga hækkun á útsvari.
- Tekjur breytast í samræmi við breytingar á tekjustofnum ríkis og sveitarfélaga
 - Tenging útgjalda við vísitölur því ekki ráðleg

Fjármögnun þjónustu

- Eftir innleiðingu SIS-mats var við það miðað að framlög úr Jöfnunarsjóði á grundvelli þess myndi standa undir
 - **sértækri þjónustu við fatlaða einstaklinga sem féllu í 4. flokk SIS-mats og ofar.**
- Tekjur vegna 25 punkta hækkunar á útsvari var ætlað að standa undir sértækri þjónustu sveitarfélaga við notendur í
 - **SIS-flokkum 1-3, börn með fötlun, og þeim sem þyrftu sértæka þjónustu en hefðu ekki fengið SIS-mat.**
- Framlög vegna þjónustu vegna fötlunar koma til **viðbótar** við framlög vegna annarrar félagsþjónustu sveitarfélaga, sem kölluð hefur verið grunnþjónusta. Sem dæmi má nefna félagslega liðveislu og heimaþjónustu.
- Að auki á fatlað fólk rétt á allri annarri opinberri þjónustu, svo sem heilbrigðis-, mennta- og öryggisþjónustu.

Altækar stofnanir (Goffman)

- Altækar stofnanir eru stofnanir þar sem fatlaðir einstaklingar búa allann sólarhringinn til langtíma.
 - Eiga þar heimili, vinna og njóta frístunda á sama stað.
- Voru oft úr alfaraleið og fatlaðir þannig aðskildir frá öðrum í samfélaginu
- Einstaklingurinn hefur lítil áhrif á starfsemina. Matmálstímar t.d. samræmdir fyrir alla, matseðillinn líka.
- Atvinna og virkni er sú sem býðst á staðnum.
- Sér rými í húsnæði takmarkað og virðing fyrir persónufrelsi lítil.
- Voru síðar taldar skaðlegar íbúum og sættu mikilli gagnrýni

Altækar stofnanir

- Í upphafi var umræða um hvort samningar við sjálfstæða aðila/sjálfseignarstofnir ættu að vera hluti af yfirfærslu til sveitarfélaga eða ekki.
 - Niðurstaðan varð að samningarnir myndu fylgja með, og heyra undir þau sveitarfélög eða þjónustusvæði þar sem heimilin eru starfrækt.
 - Íbúar á heimilunum koma víða að af landinu, m.a. öðrum heimilum sem ríkið hefur lokað, s.s. Kópavogshæli, Tjaldanesi í Mosfellsbæ og Sólborg á Akureyri.
 - Fjöldi búsetuúrræða á heimilunum er langt umfram það sem vænta má að sé nauðsynlegt miðað við íbúafjölda á viðkomandi þjónustusvæðum.
 - Að mati Bergrisa bs. er ljóst að mat á fjárförf vegna samninga um heimilin var vanmetin við yfirfærsluna, og að ekki hafi verið tekið á því við endurmat á fjármögnun málaflokksins sem lauk í desember 2015.
- Hólabrekku var lokað árið 2016.
 - Skálatún, rekið af IOGT. Samningur rann út 31. desember 2014.
 - Sólheimar, rekið af Sólheimum ses. Samningur rann út 31. desember 2014.
 - Kerlingardalur, rekið af Kerlingardalur ehf. Samningur rann út 31. desember 2014.
 - Skaftholt, rekið af Skaftholt ses. Samningur rann út 31. desember 2014.
 - Breiðabólsstaður, rekið af Breiðabólsstað slf. skv. samningi sem gildir til 31. des. 2020.

Einstaklingsbundnar þjónustuáætlanir

- Á heimilum sem veita altæka þjónustu virðist vera tilheiging til þess að fara fram á að þau heimili veiti einstaklingum þjónustu, svo sem heilbrigðisþjónustu, sem einstaklingar í sjálfstæðri búsetu myndu sækja til heilbrigðiskerfisins.
 - Eðlilegt þegar ríkið rak alla þjónustuna
- Meginreglan er að veita skuli fötluðu fólki þjónustu samkvæmt almennum lögum á sviði menntunar, heilbrigðis- og félagsþjónustu.
- Reynist þjónustubörf fatlaðs einstaklings meiri en svo að henni verði fullnægt innan almennrar þjónustu skal hann fá þjónustu samkvæmt lögum um málefni fatlaðs fólks.

Einstaklingsbundnar þjónustuáætlanir

- Afar mikilvægt að starfsfólk, stjórnendur og stjórnámálamenn séu meðvitaðir um að ekki sé verið að fjármagna þjónustu sem ætti að veita á grundvelli annarra laga, hvort sem er á vegum ríkis eða sveitarfélaga, með framlögum sem byggja á SIS matinu.
- Einstaklingsbundnar þjónustuáætlanir ættu að vera til fyrir hvern þann einstakling sem metinn er SIS mati og nýtur þjónustu á heimili sínu.
- Þær áætlanir eiga að lýsa þjónustu sem viðkomandi einstaklingur þarf á að halda í samræmi við mat á stuðningsþörf, hvort sem sú þjónusta er á vegum ríkis eða sveitarfélags.
- Sú áætlun er afar mikilvægt gagn við stjórnun og framkvæmd þjónustu og kostnaðar við hana. Það ætti því að vera forgangsmatið að yfirfara, og eftir atvikum gera, einstaklingsbundnar þjónustuáætlanir fyrir alla einstaklinga með SIS mat á þjónustusvæðinu.

Stuðningsþarfir og fjármögnun

Þjónustuparfir vegna öryggis
Þjónustuparfir vegna heilbrigðis

HCR-20 mat RAI mat

Ríkið

Stuðningsþarfir vegna fötlunar
Almennar þjónustuparfir

SIS mat Mat félagsþjónustu

Sveitarfélag

Þjónusta sem er ekki fjármögnuð

- Að mati ráðgjafa eru vísbendingar um að Bergrisi sé að veita einstaklingum þjónustu umfram skyldur sínar
- Í búsetuþjónustu Bergrisa bs. er fólk sem nýtur mikillar umönnunar og þjónustu, sem að mati ráðgjafa mætti að flokka sem heilbrigðisþjónustu.
 - Dæmi eru um einstaklinga sem þurfa mikla geðheilbrigðisþjónustu. Margir íbúanna eru komnir yfir miðjan aldur og hafa þjónustufarfarir sem væri mætt með heimahjúkrun ef þeir væru í sjálfstæðri búsetu.
- Eins eru einstaklingar sem í raun njóta öryggisvistunarþjónustu.
- Bergrisi ætti að krefja ríkið um að veita þjónustuna, eða greiða fyrir hana samkvæmt þjónustusamningi.

Framlög til málaflokksins. Landið allt

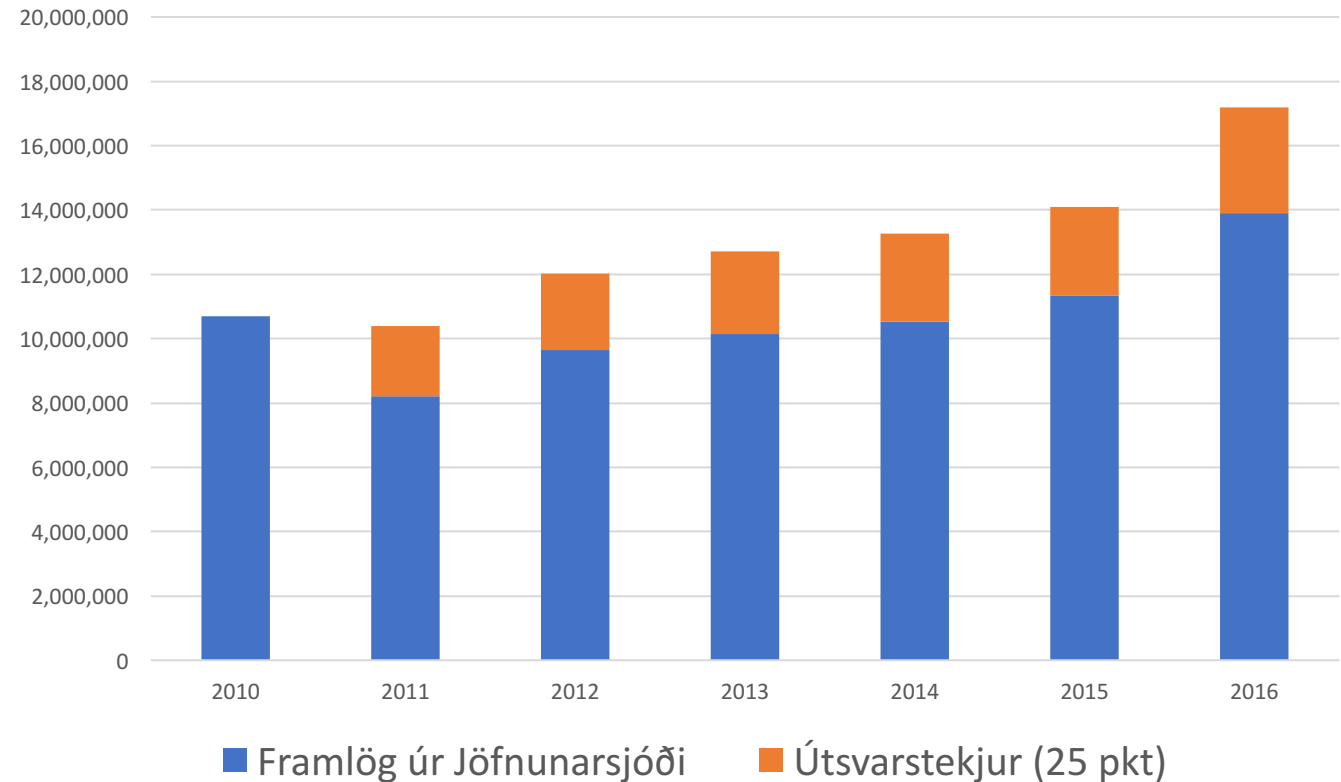
Ár	Framlög úr Jöfnunarsjóði	Útsvarstekjur (25 pkt)	Tekjur samtals
2010			10.700.000
2011	8.195.323	2.208.784	10.404.107
2012	9.642.374	2.370.892	12.013.266
2013	10.154.819	2.555.803	12.710.622
2014	10.541.006	2.710.762	13.251.768
2015	11.331.715	2.754.274	14.085.989
2016	13.911.703	3.276.000	17.187.703

Breyting
2010-2016

70%

48%

65%

Framlög til Suðurlands

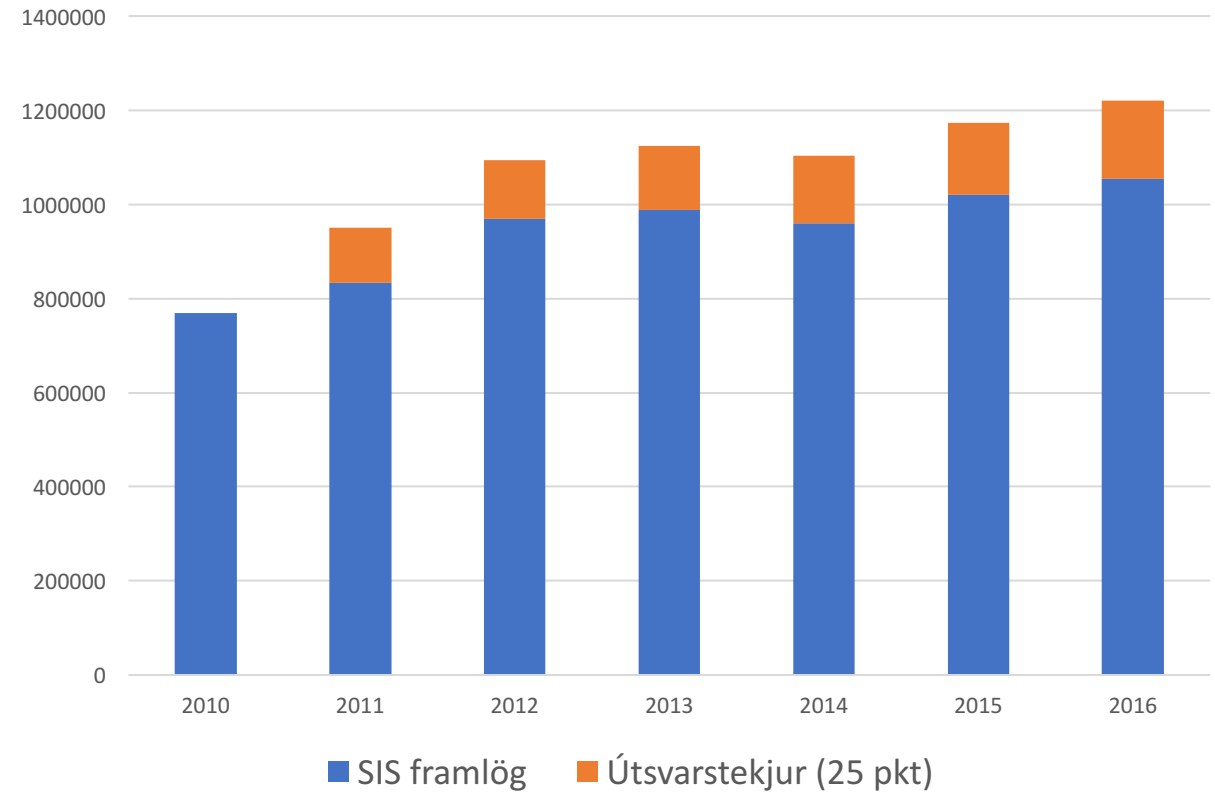
Ár	Bergrisi (SIS)	Útsvarstekjur (25 pkt)	Samtals Bergrisi
2010	769.000		769.000
2011	833.993	115.571	949.564
2012	969.034	124.809	1.093.843
2013	988.579	135.040	1.123.619
2014	959.309	144.078	1.103.387
2015	1.020.783	153.102	1.173.885
2016	1.055.020	165.080	1.220.100

Breyting 2011-2016

27%

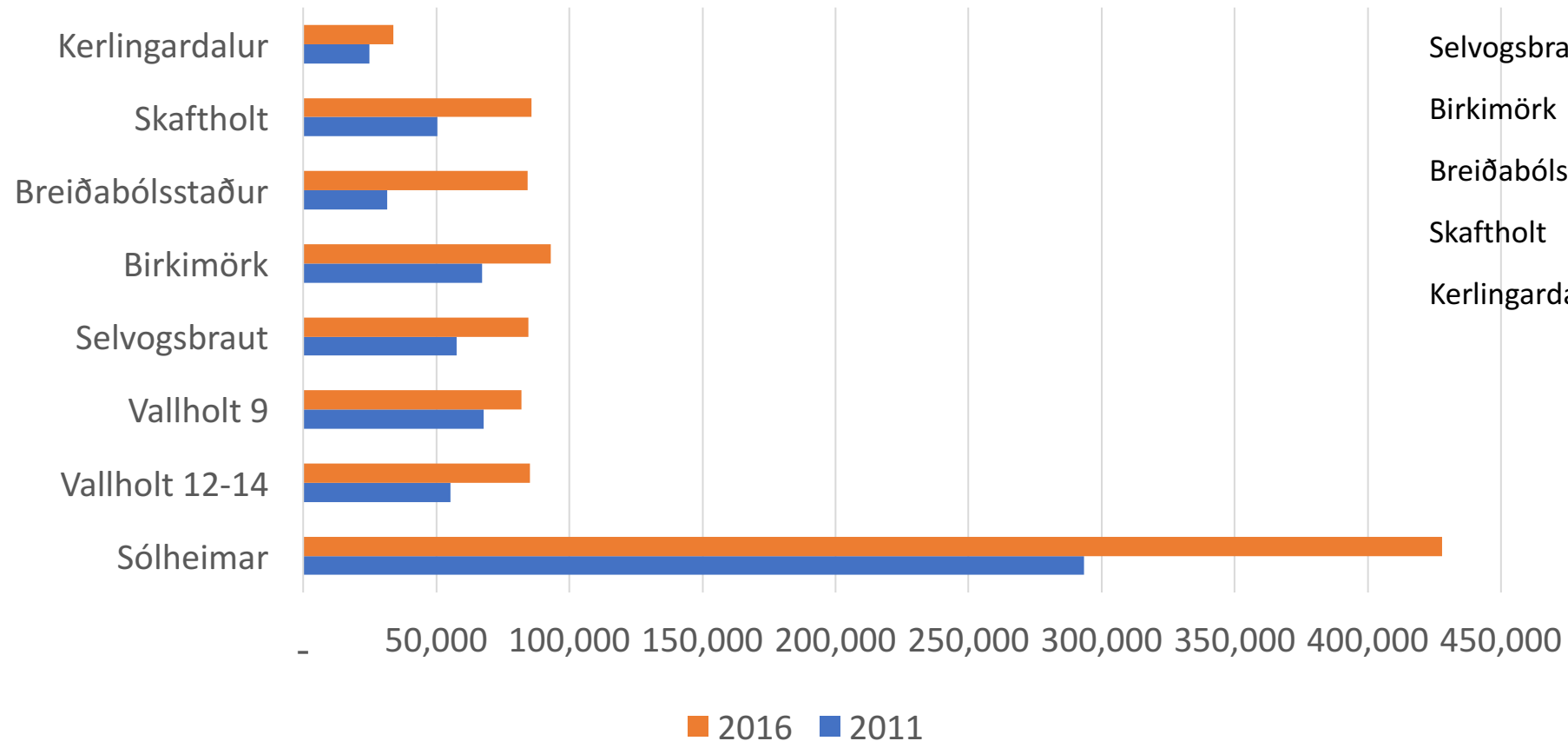
43%

28%

Framlög til búsetukjarna

Breyting 2011-2016

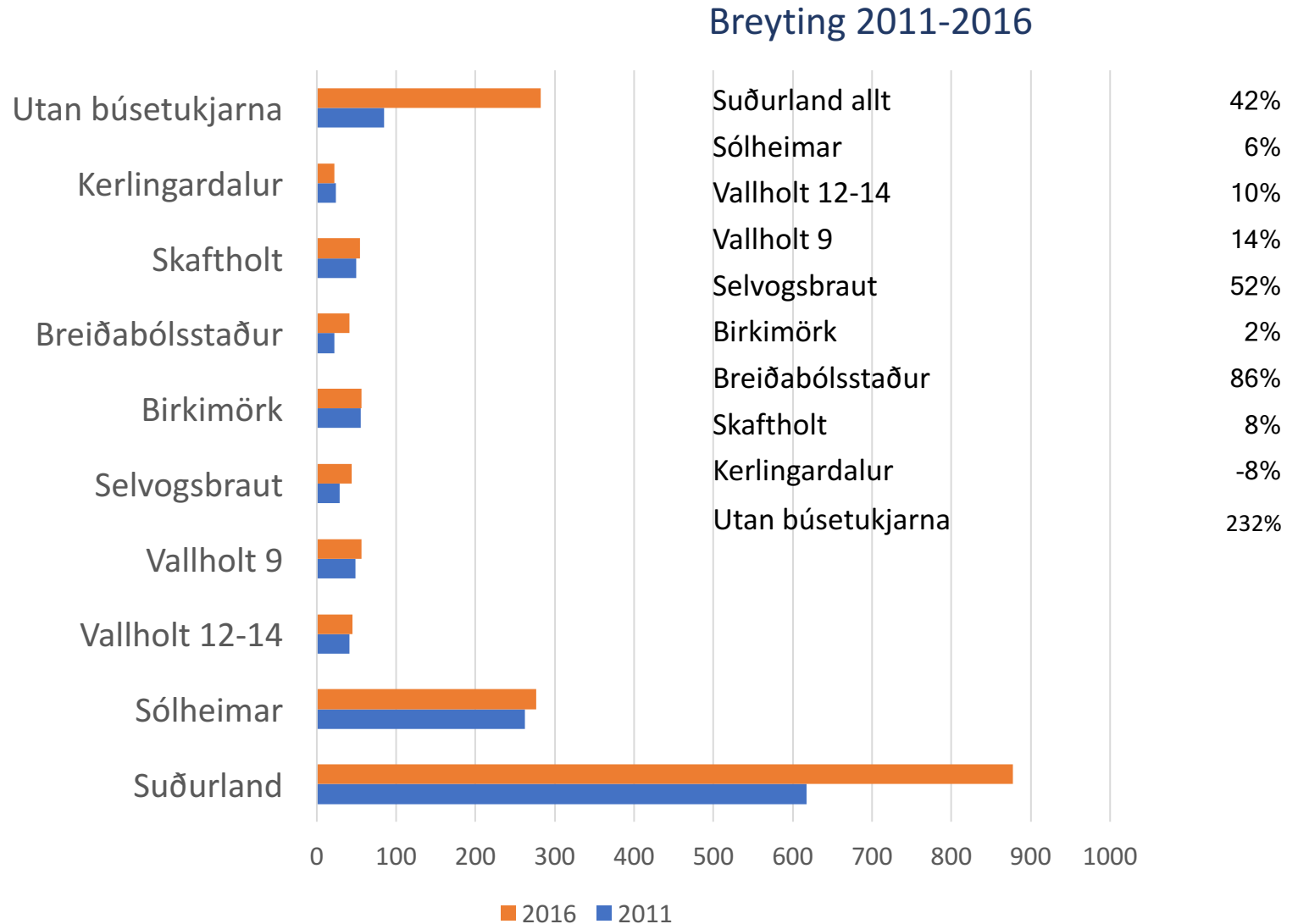

Sólheimar	46%
Vallholt 12-14	54%
Vallholt 9	21%
Selvogsbraut	46%
Birkimörk	39%
Breiðabólstaður	166%
Skaftholt	70%
Kerlingardalur	37%

Breyting á stuðningsþörf

Stuðningsflokkum fjölgað meira utan búsetukjarna en innan þeirra

Vísbendingar um að þjónusta við þann hóp sé undirfjármögnuð

Framlög og stuðningsþyngd

	SIS flokkar 2016	SIS framlög 2016	Heild 2016	kr./SIS flokk	Fjöldi með SIS mat	Meðal SIS
Þjónustusvæðið í heild	867	1.054.417.304	1.219.497.304	1.406.571	127	6,8
Sólheimar	277	286.445.000	427.183.419	1.542.178	41	6,8
Skaftholt	54	58.502.400	85.627.772	1.585.699	8	6,8
Breiðabólstaður	41	82.814.000	78.839.248	1.922.908	4	10,3
Kerlingardalur	22	27.910.000	33.990.018	1.545.001	3	7,3
Vallholt 9	56	72.893.889	81.738.452	1.459.615	5	11,2
Vallholt 12-14	45	60.213.109	84.969.007	1.888.200	5	9,0
Birkimörk	56	67.091.000	91.970.415	1.642.329	5	11,2
Selvogsbraut	44	54.336.000	83.957.318	1.908.121	6	7,3
Utan búsetukjarna á Suðurlandi	272	344.211.906	251.221.655	923.609	50	5,4
Skálatún í MOS til samanburðar	339	426.100.000	468.494.000	1.381.988	39	8,7
Sjálfstæðu samningarnir	394	455.671.400	625.640.457	1.587.920	56	7,8
Önnur búsetuþjónusta	201	254.533.998	342.635.192	1.704.653	21	9,7
Hlutfall af heild	69%	67%	79%		61%	

Vísbendingar

- Veikt jákvætt samband milli stuðningsþyngdar og framlaga
 - Hæstu framlögin ekki endilega þangað sem þörfin er mest
- Framlög til búsetukjarna hafa vaxið umtalsvert meira en stuðningsþörf
- Einingar reknar af sveitarfélögum þyngri en sjálfstæðu samningarnir
- Þjónusta við þá sem búa utan búsetukjarna og á Breiðabólstað fær minni framlög en SIS mat einstaklinganna segir til um
- Búsetuþjónustan fær 79% framlaga, en er með 67% stuðningsþyngdar
- Sjálfstæðu samningarnir fá 51% framlaga, en eru með 45% stuðningsþyngdar

Aðferðir við áætlanagerð

- Viðmiðunaráætlanir
 - Aðferð Bergisa í dag, í bland við verkefnaáætlun
- Verkefnaáætlanir
- Núllgrunnsáætlanir
- Rammaáætlanir

Viðmiðunaráætlanir

- Byggt er á rekstrarniðurstöðum fyrra árs eða fyrri ára
- Tillit er tekið til breytinga vegna verðlagsþróunar og breytinga í umfangi verkefna
- (+) Einföld í framkvæmd, auðskiljanleg, sveigjanleg og byggir á liðinni tíð og þekktum forsendum
- (-) Óljóst hvaða verkefni á að skila, markmið fjárveitinga kemur ekki skýrt fram og erfitt er að meta markmið einstakra deilda. Fjármagn í einsskiptisaðgerð hefur tilhneigingu til að hanga inni milli ára

Verkefnaáætlanir

- Byggja á skýrum markmiðum og tilteknum verkefnum sem þarf að leysa til að ákveðnu heildarmarkmiði verði náð
- Tilgangi deilda er lýst, þær flokkaðar eftir verkefnum og tilgreind ákveðin markmið með hverju verkefni
- (+) Sett ákveðin undirmarkmið, sem stuðla að því að aðalmarkmið náist, kostnaður og ávinningur hvers verkefnis er metinn áður en ákvörðun er tekin um framkvæmd
- (-) Áætlanagerðin er tímafrek og vandasöm og erfitt er að leiðrétta mistök sem hafa verið gerð á einhverjum stigum áætlanavinnunnar

Núllgrunnnsáætlanir

- Stjórnandi rökstyður tillögur um fjárþörf frá grunni.
- Öll starfsemi stofnunar eða fyrirtækis er brotin niður í ákvörðunarþætti sem eru metnir á kerfisbundinn hátt
- Einstökum þáttum er að lokum raðað eftir mikilvægi þeirra
- (+) Öll starfsemi stofnunar er tekin til skoðunar, sérhverju verkefni er lýst, markmiðum þess, kostnaði sem fylgir því og væntanlegum árangri. Stjórnendur vinna áætlunina sem auðveldar yfirstjórn að taka endanlega ákvörðun
- (-) Umfangsmikil skráningar- og greiningarvinna

Rammaáætlanir

- Framlög til málaflokka eða deilda er ákvörðuð út frá markmiðum og tekjum hverju sinni
- Stjórnendur vinna tillögu að rekstraráætlun og verkefnum innan rammans
- (+) Hlutlægir mælikvarðar við ákvörðun framlaga sem taka breytingum í samræmi við breytingar á magni eða tekna. Stjórnendur fá mikið sjálfræði við ráðstöfun framlaga í áætlun
- (-) Framlög gætu vaxið umfram breytingar í magni á þjónustu. Innsýn og þekking stjórnar á rekstrinum minnkar. Gæti leitt til of mikils vaxtar í útgjöldum til lengri tíma

Framlög með öðrum aðferðum

	Núverandi aðferð	SIS framlög	Meðaltal kr. SIS flokk	Aðferð MOS
Sólheimar	427.183.419	286.445.000	389.620.246	331.290.945
Skaftholt	85.627.772	58.502.400	75.954.849	67.661.559
Breiðabólstaður	78.839.248	82.814.000	57.669.423	95.779.393
Kerlingardalur	33.990.018	27.910.000	30.944.568	32.279.601
Vallholt 9	81.738.452	72.893.889	78.767.992	84.306.186
Vallholt 12-14	84.969.007	60.213.109	63.295.708	69.640.098
Birkimörk	91.970.415	67.091.000	78.767.992	77.594.794
Selvogsbraut	83.957.318	54.336.000	61.889.137	62.842.866
Utan búsetukjarna	251.221.655	344.211.906	382.587.389	398.101.861

Framlög til annarra í velferðarþjónustu

Ár	SÁÁ	Reykjalundur	Sjálfsbjörg	Hlein	NFLÍ	Skálatún
2010	694.800	1.347.000	487.000	109.000	554.000	377.200
2015	816.400	1.653.000	574.000	142.000	626.000	450.984
Breyting mkr.	121.600	306.000	87.000	33.000	72.000	73.784
Breyting %	18%	23%	18%	30%	13%	20%

- Minni vöxtur en í einingum á Suðurlandi
- Hvort sem ábyrgð er hjá ríki eða Mosfellsbæ
- Samningar sem ríkið hefur gert við sjálfstætt starfandi aðila í velferðarþjónustu hafa ekki hækkað til samræmis við launa- og neysluverðsvísitölu

Launakostnaður

	Laun sem hlutfall af heildarkostnaði
Birkimörk	92%
Selvogsbraut	92%
Vallholt 9	92%
Vallholt 12-14	92%
Sólheimar	73%
Breiðabólstaður	75%
Kerlingardalur	74%
Skaftholt	82%

- Laun langstærsti útgjaldaliðurinn
- Fjármálastjórnin ætti að snúast um starfsmannastjórn
- Áhugavert að sjálfstæðu samningarnir eru með lægra hlutfall í launakostnaði
 - Meiri kostnaður í fasteignum og öðrum rekstri
 - Minni kostnaður vegna launatengdra gjalda

Rekstur Bergrisa bs.

- Árið 2015 greiddu sveitarfélögin auka framlög til að bæta upp hallarekstur 2014 og 2015.
 - Þess gerðist ekki þörf 2016
- Ekki verið til fjármagn til þróunar þjónustu
- Tekjur vaxið og að mestu farið í búsetuþjónustuna
- Vantar fjármagn frá ríkinu í aðra þjónustu en vegna fötlunar
- Vísbendingar um að framlög til þeirra sem ekki eru í búsetuþjónustu séu of lág
- Aðalatriðið er að ná stjórn á launakostnaði og fá framlög vegna þjónustu ríkisins

Samánburður við Hafnarfjörð og Reykjanes

Svæði	Fjöldi með SIS	Fjöldi SIS flokka	Fjöldi í búsetuþjónustu	Fjöldi kjarna	Íbúafjöldi
Suðurland	127	867	77	8	20.529
Hafnarfjörður	108	807	59	11	28.189
Reykjanes	67	430	18	4	22.509

Stjórnskipulag

- Stjórnskipulag Bergrisa bs. byggir á kröfu um að þjónustusvæði hafi ekki færri en 8.000 íbúa
- Við yfirfærslu var ekkert sveitarfélag á Suðurlandi með þann íbúafjölda
- Sjálfstæðu samningarnir mjög stór hluti af rekstrinum, ljóst að það kallaði á samstarf
- Undanfari Bergrisa var samningur milli sveitarfélaganna sem þótti flókinn og ógagnsær
- Bergrisi leyst úr ýmsum vanköntum á því samstarfi
- Krafa í sveitarstjórnarlögum um byggðasamlag eða leiðandi sveitarfélag

Þjónustusvæðin

Sv. Árborg	Rangárvalla og V-Skaft	Árnesþing
	Mýrdalshreppur	Hrunamannahreppur
	Skaftárhreppur	Hveragerðisbær
	Ásahreppur	Sveitarfélagið Ölfus
	Rangárþing eystra	Grímsnes- og Grafningshreppur
	Rangárþing ytra	Skeiða- og Gnúpverjahreppur
		Bláskógabyggð
		Flóahreppur
8.206	4.513	7.810

Stjórnskipulag

- Ábyrgð á þjónustunni er sveitarfélaganna gegnum Bergrisa.
 - Á þjónustunni samkvæmt lögum um málefni fatlaðs fólks.
 - Á fjármálum samkvæmt sveitarstjórnarlögum.
- Það er á ábyrgð Bergrisa að ákveða, í samráði við notendur, hvernig þjónustu skal veita á Suðurlandi.
- Ber að sjá til þess að rekstri, fjárfestingum og ráðstöfun eigna og sjóða sé þannig hagað á hverjum tíma að félagið muni til framtíðar geta sinnt skyldubundnum verkefnum sínum.
- Sveitarstjórnarfólk þarf því á hverjum tíma að vega og meta ábyrgð sína um forsvaranlega meðferð fjármuna, og ábyrgð sína á því að veita lögbundna þjónustu.

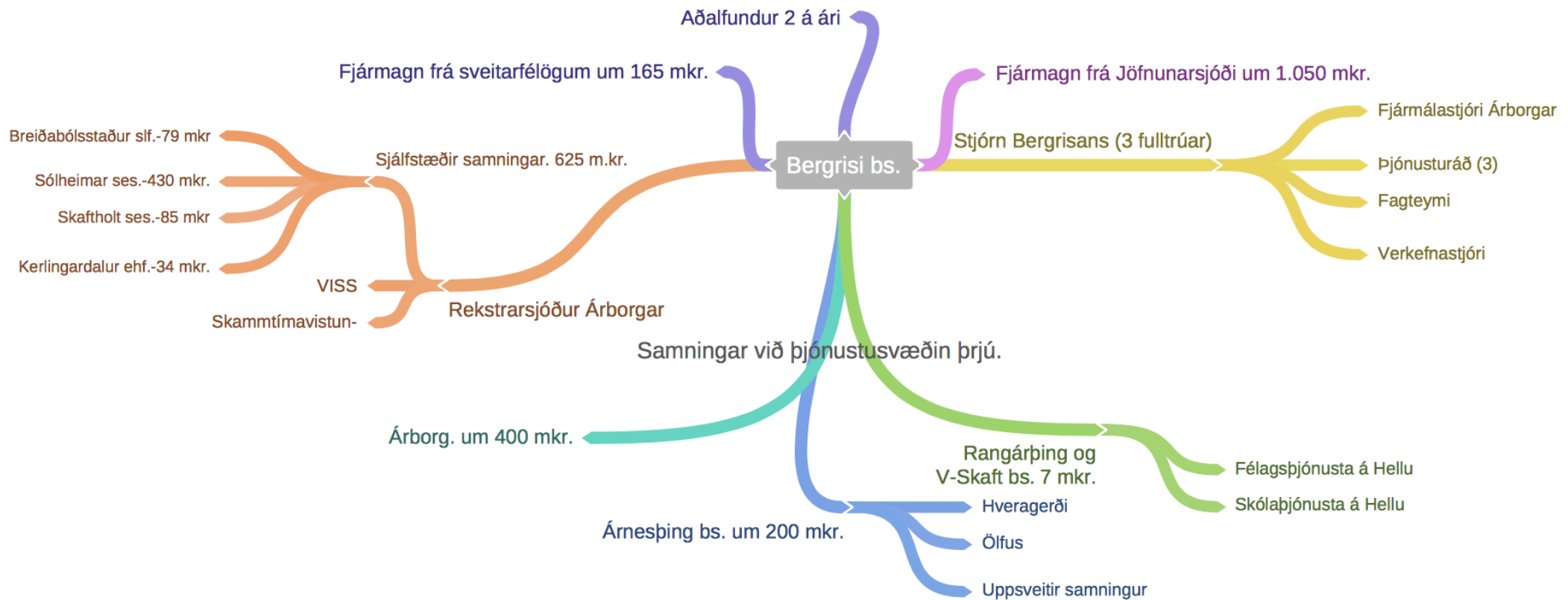
Stjórnskipulag

- Umboðskeðja óljós
 - Ekki auðvelt fyrir notandann að vita hver ber ábyrgð
- Yfirsýn skortir
- Fjármálaumsýsla skýrari en áður
- Dagleg stjórn fjármála í raun hjá félagsmálastjórum og forstöðumönnum
- Grunnþjónusta fjármögnuð af sveitarfélagi/þjónustusvæði
- Samþætting við aðra þjónustu erfið
 - Fagleg umfjöllun um málefni fatlaðra ekki í félagsmálanefndum sveitarfélaga
 - Að vissu leyti flóknara en gamla svæðisskrifstofan

Stjórnskipulag

Notendur og kjósendur þrettán sveitarfélaga

13 sveitarfélög með um 20.500 íbúa

Notendur og kjósendur þrettán sveitarfélaga

Stjórnskipulag

- Að óbreyttum samningum við sjálfstæða aðila er ekki ráðlegt að breyta stjórnskipulagi Bergrisa bs. í veigamiklum atriðum
- Lágmarksíbúatölu verður að líkindum breytt, sem skapar tækifæri til að skipuleggja þjónustuna í þremur einingum
- Virðist vera almenn sátt með fyrirkomulagið, þó flestir hefðu kosið að hafa verkefnið nær sér í heimabyggð
- Utanumhald og eftirfylgni verði efld, t.d. með ráðningu starfsmanns sem vinni með stjórn að stefnumótun og framfylgd aðgerðaáætlunar
- Skýrt verði fyrir starfsmönnum hvaða stjórnvald á að taka ákvörðun í hvaða málum

Stefnumörkun

- Mörkuð verði skýrari stefna í málefnum fatlaðs fólks á Suðurlandi.
 - Með vísan til stefnumörkunar stjórnvalda og framkvæmdaáætlun
 - Í þeirri stefnumörkun verði tekin afstaða til þess hvort reka skuli heimili með altæka þjónustu á þjónustusvæði Bergrisans til framtíðar
- Haft verði samráð við notendur þjónustunnar við þá stefnumörkun
- Á grunni stefnunnar verði gerð tímasett og fjármögnuð framkvæmdaáætlun
 - Vísað til þeirrar stefnu og uppbyggingaráforma þegar teknar verða ákvarðanir um breytingar á sjálfstæðu samningunum
- Stefnt verði að aukinni samþættingu þjónustu við fatlað fólk, við aðra þjónustubætti sveitarfélaga í þeirra heimabyggð

Fjármál og umsýsla

- Á tekjuhliðinni að tryggja framlög ríkisins til heilbrigðis-og öryggisþjónustu
- Á útgjaldahliðinni að ná betri tókum á launakostnaði
- Mat á stuðningsþörf (SIS) er ekki nýtt með nægilega skilvirkum hætti til að útbúa einstaklingsáætlanir og stýra kostnaði.
- Framlög vegna málefna fatlaðs fólks á Suðurlandi hafa hækkað mikið, en þó minna en framlög á landinu í heild sinni.
- Aukning í mati á stuðningsþörf (SIS) hefur verið meiri hjá íbúum sem búa utan búsetukjarna, en þeim sem þar búa.
- Ekki er líklegt að framlög til sjálfstætt starfandi aðila hefðu hækkað jafn mikið, ef ábyrgðin hefði legið áfram hjá ríkinu.

Fjármál og umsýsla

- Yfirsýn yfir þjónustu og fjármál ekki nægilega mikil hjá Bergrisa
- Fjármálastjórn ekki nægilega skýr
 - Aukaverkefni
- Aðgengi að gögnum ekki nægilega gott
- Fjármála- og skjalaumsýsla á nokkrum stöðum
- Starfsmannaumsýsla á nokkrum stöðum

Fjármál og umsýsla

- Aðferð við áætlun framlaga verði breytt
- Skjalaumsýsla sem varðar Bergrisa bs. verði samræmd í einu málaskrárkerfi
- Viðveruskráning og vaktatilhögun samræmd í einu kerfi
- Kannaðir verði möguleikar á því að nýta myndræna framsetningu gagna í meira mæli
 - Samanber kynning Jóhannesar Jóhannessonar fjármálaráðstefnu.
 - Tól sem geta sótt tiltekin gögn í bókhaldsgrunna sveitarfélaga og byggðasamlaga og birt stjórn og starfsmönnum Bergrisa bs.
- Ráðstöfun framlaga til þjónustueininga verði breytt og taki meira mið af mati á stuðnings-og þjónustupörf

Starfsmannamál

- Engin miðlæg starfsmannastjórn
- Að einhverju leyti boðið upp á sameiginlega þjálfun og ráðgjöf
- Ekki samræmi við gerð vaktaplana
- Engin viðveruskráning
 - Erfitt að fylgjast með mönnun
- Þarf að skoða sérstaklega veikindaskráningar og mat á álagi
- Ekki til upplýsingar miðlægt um forföll starfsmanna og kostnað við þau
- Trúnaðarlæknisþjónusta er til staðar, en ekki í öllum einingum

Starfsmannamál

- Óljós mörk milli faglegrar stjórnunar á störfum starfsmanna, og ráðningasambandi
- Mikilvægt að styðja betur við forstöðumenn stofnana og deilda. Bakgrunnur og hæfni í rekstri er mjög misjafn
- Starfsmannahópurinn fjölbreyttur og gerir miklar kröfur til þeirra sem stjórnendur

Sjálfstætt starfandi aðilar

- Altækar stofnanir sem eru á ýmsan hátt barn síns tíma og ekki í samræmi við stefnumörkun stjórnvalda og framkvæmdaáætlun í málefnum fatlaðs fólks
 - Altæk þjónusta, en sækja samt á um almenna þjónustu svo sem akstur
- Allir samningarnir nema einn útrunnir fyrir nærri þremur árum.
 - Ámælisvert að aðilar nái ekki saman um jafn stórt og mikilvægt verkefni.
 - Hafa starfað eftir eldri samningi, sem er ófullnægjandi og hefur staðið þróun þjónustunnar fyrir þrifum.
- Engin ákvæði voru í samningunum um að gera breytingar á rekstri og starfsemi til samræmis við breyttar áherslur og stefnumótun stjórnvalda í málefnum fatlaðs fólks.
- Að mati ráðgjafa þarf að hafa hliðsjón af nýjum lögum um opinber innkaup við gerð nýs samnings, sem gerir meiri kröfur til verksala og verkkaupa.

Sjálfstætt starfandi aðilar

- Staðan er verulega flókin, miklir hagsmunir íbúa, sveitarfélaga og verksala og ábyrgðin mikil.
 - Atvinnupólitískir hagsmunir
- Hægt að gera ríkar kröfur til samningsaðila, og ríkisins sem bar ábyrgð á þjónustunni þegar hún var í þróun, um að leggja sig fram um að leysa úr málinu með hagsmuni notendanna að leiðarljósi.
- Ríkið ber mikla ábyrgð á úrlausn málsins
 - sem það stjórnvald sem bar ábyrgð á þjónustunni fyrir verkefnaflutning
 - sem ábyrgðaraðili á annarri þjónustu sem íbúarnir þurfa.
- Mikilvægt er að vandað sé til verka við ákvarðanir um breytingar á rekstri og þjónustu, þar sem hagsmunir um íbúa og starfsmanna hafa mikið vægi.

Hugmyndir að lausnum varðandi sjálfstætt starfandi aðila

- I. Að Bergrisi setji fram kröfulýsingu fyrir þjónustu sem sveitarfélagið vill kaupa, kostnaðarmeti hana og bjóði verkefnið út.
 - Mögulega er hægt að ganga beint til samninga þrátt fyrir ný ákvæði í lögum um opinber innkaup.
 - Hvaða fasteignir vill Bergrisi leigja?
- II. Að ríkið taki að nýju við ábyrgð á samningum við sjálfstæða aðila og reki heimilin áfram á sína ábyrgð, enda þjóna þau þjóðinni allri en ekki einungis íbúum á Suðurlandi
 - Gæta þarf að því að aðeins SIS framlög einstaklinga fylgi til baka
- III. Að Bergrisi, ríkið og sjálfstæðu aðilarnir finni sameiginlega lausn sem miði að því að þjónusta við íbúa verði í samræmi við stefnu stjórnvalda. Bergrisa verði bættur sá kostnaðarauki að fullu, m.a. úr heilbrigðiskerfinu og öryggiskerfinu
- IV. Að Bergrisi, ríkið og sjálfstæðu aðilarnir setji sameiginlega niður stefnu og verkáætlun sem miði að því notendur þjónustu sjálfstæðu aðilanna njóti þjónustu í samræmi við stefnu stjórnvalda. Það geti verið innan heimilanna eða annarsstaðar, allt eftir óskum og þjónustupörfum íbúa.
 - Í því felst að þjónustan breytist og leggist jafnvel niður í núverandi mynd, að tilteknum árum liðnum. Nauðsynlegt er að breytingaferlið verði fjármagnað sérstaklega.

Hugmyndir að lausnum

- Í öllum tilvikum þarf að taka mið af nýjum kröfum í lögum um málefni fatlaðs fólks, samningi Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks og framkvæmdaáætlun í málefnum fatlaðs fólks.
- Auk nýrra krafna í lögum um opinber innkaup, þ.m.t. að gerð verði ítarleg og kostnaðarmetin kröfulýsing sem verksali skuli uppfylla.
- Lagt er til að réttindagæslumönnum í samstarfi við talsmenn einstaklinganna verði falið að ræða við íbúana um óskir þeirra til framtíðar, komi til þess að starfsemi verði hætt í núverandi mynd.
- Lagt er til að stofnaður verði verkefnishópur með fulltrúum velferðarráðuneytis og samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis vegna Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga, Bergrisa og fulltrúa sjálfstæðu aðilanna sem beri ábyrgð á framhaldi verkefnisins. Hópnum verði falið að leggja mat á, og gera verkefnisáætlun fyrir þær af ofangreindum leiðum sem ákveðið verði að fara og stýra verkefninu.

„Draumurinn“

- Í viðtölum spurði ráðgjafi hvernig viðmælendur myndu byggja þjónustuna upp ef þau hefðu alla þræði í sínum höndum og þyrftu ekki að taka tillit til annarra hagsmuna eða forsögu
- Punktur á eftirfarandi glærum byggja á svörum frá fleiri viðmælendum

„Draumurinn“

- Hugmyndafræðin hefur breyst og óskir notenda. Notendur vita meira um réttindi sín og hvað er í boði.
- Ef við værum að skipuleggja þjónustuna í dag myndum við aldrei setja upp búsetuþjónustu fyrir tugi einstaklinga á sama stað úti í sveit.
- Myndum byggja upp meira félagslegt húsnæði, eða í leiguheimilakerfinu, sem fólk með fötlun hefði aðgang að.
- Þjóða upp á sjálfstæða búsetu í meira mæli. Fólk sem er í fötlunarflokki 5 og lægra ætti að vera í sjálfstæðri búsetu.
- Það verður alltaf þörf fyrir einhverskonar sérúrræði utan við þéttbýlið, en ekki í svona miklum mæli.

„Draumurinn“

- Samstarf á öllu svæðinu, en ekki samrekstur og sameiginleg ákvarðanataka.
- Nýta samstarfið í þekkingaryfirfærslu, þjálfun starfsmanna, þróun verkefna, mjög sérhæfða þjónustu
- Reka þjónustu meira á vettvangi hvers sveitarfélags/þjónustusvæðis fyrir sig, þar sem hægt er að samþætta þjónustuna við aðra þjónustubætti.
- Hættum að horfa á börn með fötlun, stafrófsbörnin eða börn í barnavernd. Ræðum frekar um börn með sérþarfir og mætum þeim þar.
- Fullorðnir með fötlun eiga meira sameiginlegt í þjónustubörf með eldri borgurum, en börnum með fötlun. Ræða um fullorðna með sérþarfir frekar en fatlaða, öryrkja og eldri borgara. Ekki allir eldri borgarar með sérþarfir.

Næstu skref

- Fá fram athugasemdir og ábendingar við greininguna
- Skýrslu skilað til stjórnar sem tekur afstöðu til tillagna
- Skipuð verði verkefnisstjórn sem komi þeim tillögum til framkvæmda sem stjórn ákveður